

UCHWAŁA NR XL / 1221 / 13
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO
z dnia 26 września 2013 r.

**w sprawie przyjęcia Programu współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego
z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność
pożytku publicznego na Dolnym Śląsku na lata 2014–2017**

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013 r. poz. 596 z późn. zm.¹⁾) oraz art. 5a ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.²⁾) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku na lata 2014–2017, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Dolnośląskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY SEJMIKU
WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Jerzy Pokój

¹⁾ Zmiana tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 645.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011r. Nr 112, poz. 654, Nr 149, poz. 887, Nr 205, poz. 1211, Nr 208, poz. 1241, Nr 209, poz. 1244, Nr 232, poz. 1378.

Załącznik do Uchwały nr XL/1221/13
Sejmiku Województwa Dolnośląskiego
z dnia 26 września 2013r.

**PROGRAM WSPÓŁPRACY SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI ORAZ
INNymi PODMIOTAMI PROWADZĄCYMI DZIAŁALNOŚĆ POŻYTKU
PUBLICZNEGO NA DOLNYM ŚLĄSKU NA LATA 2014–2017**

Wrocław, wrzesień 2013 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp		str. 3
Rozdział 1	Postanowienia ogólne	str. 3
Rozdział 2	Cele współpracy	str. 4
Rozdział 3	Zasady współpracy	str. 5
Rozdział 4	Zakres przedmiotowy	str. 5
Rozdział 5	Formy współpracy	str. 6
Rozdział 6	Priorytetowe zadania publiczne	str. 8
Rozdział 7	Okres realizacji Programu	str. 37
Rozdział 8	Sposób realizacji Programu	str. 37
Rozdział 9	Wysokość środków przeznaczonych na realizację Programu	str. 38
Rozdział 10	Informacja o sposobie tworzenia Programu oraz przebiegu konsultacji	str. 38
Rozdział 11	Tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych	str. 39
Rozdział 12	Sposób oceny realizacji Programu	str. 40

Wstęp

Organizacje pozarządowe, skupiające aktywnych obywateli i podejmujące działania na rzecz społeczności lokalnych są ważnym ogniwem regionalnej wspólnoty samorządowej, jaką stanowi województwo. Skuteczność działań przez nich podejmowanych sprawia, że z roku na rok rośnie ich rola w kreowaniu pozytywnych zmian w środowisku lokalnym, co ma również wpływ na rozwój regionu. Jako podmioty silnie osadzone w lokalnych realiach doskonale znają potrzeby i problemy mieszkańców na danym terenie. Organizacje, których liderami są niejednokrotnie miejscowe autorytety, pobudzają aktywność obywatelską, uczą dialogu społecznego, są niezastąpionym „łącznikiem” pomiędzy obywatelami a władzą. Z tego wynika specyficzna rola sektora pozarządowego – ważnego partnera Samorządu, umożliwiającego skuteczną realizację wspólnego, długofalowego celu, jakim jest rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie stopnia zaspokojenia potrzeb społecznych.

Przyjmując *Program współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku na lata 2014–2017* Sejmik Województwa Dolnośląskiego wyraża wolę budowania dialogu obywatelskiego, stwarzania warunków do realizacji inicjatyw służących mieszkańcom regionu oraz deklaruje ścisłe współdziałanie z organizacjami pozarządowymi w realizacji zadań ustawowych Województwa.

Rozdział 1 Postanowienia ogólne

§ 1. 1. Program został przygotowany na podstawie art. 5a ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.).

2. W kwestiach nieuregulowanych w Programie stosuje się przepisy ustawy, o której mowa w ust. 1.

§ 2. Ilekroć w Programie jest mowa o:

- 1) **ustawie** – rozumie się przez to ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.);
- 2) **Województwie** – rozumie się przez to Województwo Dolnośląskie;
- 3) **Samorządzie** – rozumie się przez to Samorząd Województwa Dolnośląskiego;
- 4) **Zarządzie** – rozumie się przez to Zarząd Województwa Dolnośląskiego;
- 5) **Urzędzie** – rozumie się przez to Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego;
- 6) **Strategii** – rozumie się przez to *Strategię Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020* przyjętą uchwałą nr XXXII/932/13 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28.02.2013 r.

- 7) **Programie** – rozumie się przez to *Program współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku na lata 2014–2017* uchwalony przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego;
- 8) **podmiotach Programu** – rozumie się przez to organizacje pozarządowe oraz podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy;
- 9) **dotacji** – rozumie się przez to dotację w rozumieniu art. 221 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.);
- 10) **konkursie** – rozumie się przez to otwarty konkurs ofert, o którym mowa w art. 13, ust. 1 ustawy;
- 11) **komisji** – rozumie się przez to komisje konkursowe powołane w celu opiniowania ofert złożonych w trybie artykułu 13 ust. 1 ustawy;
- 12) **zespole** – rozumie się przez to zespół ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi powołany przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego, w którego skład wchodzi pracownicy komórek organizacyjnych Urzędu.

Rozdział 2

Cele współpracy

§ 3. Nadrzędnym celem współpracy Samorządu z podmiotami Programu jest dążenie do zaspokajania potrzeb i podnoszenia poziomu życia mieszkańców regionu oraz wspomaganie zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa zgodnie ze Strategią.

§ 4. Celami szczegółowymi współpracy są m.in.:

- 1) efektywne zarządzanie rozwojem regionu poprzez partnerstwo i współpracę;
- 2) tworzenie sprzyjających warunków do wzmacniania potencjału działających i powstawania nowych podmiotów Programu na Dolnym Śląsku oraz promowanie najlepszych organizacji pozarządowych województwa;
- 3) zwiększenie wpływu podmiotów Programu na kreowanie polityk publicznych Województwa oraz wzmacnianie współpracy między podmiotami sektora samorządowego i pozarządowego w tym zakresie;
- 4) kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego w regionie poprzez tworzenie sprzyjających warunków dla powstawania inicjatyw lokalnych, w tym tworzenie i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań służących rozwijaniu społeczeństwa obywatelskiego,
- 5) wsparcie aktywności obywatelskiej mieszkańców Dolnego Śląska, umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę regionalną i lokalną, promocję postaw obywatelskich i prospołecznych,

- 6) poprawa jakości życia mieszkańców Województwa poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych oraz zwiększanie efektywności wykorzystania środków publicznych.

Rozdział 3 **Zasady współpracy**

§ 5. Współpraca Samorządu z podmiotami Programu opiera się na następujących zasadach:

- 1) **pomocniczości** – Samorząd uznaje prawo podmiotów Programu do samodzielnego definiowania i rozwiązywania problemów, w tym należących do sfery zadań publicznych i w takim zakresie współpracuje z nimi. Wspiera ich działalność i umożliwia realizację zadań publicznych na zasadach i w formie określonej w ustawie;
- 2) **suwerenności stron** – Samorząd respektuje niezależność i suwerenność podmiotów Programu, ich związków i reprezentacji;
- 3) **partnerstwa** – podmioty Programu, na zasadach i w formie określonej w ustawie oraz zgodnie z trybem wynikającym z odrębnych przepisów, uczestniczą w identyfikowaniu i definiowaniu problemów społecznych, wypracowywaniu sposobów ich rozwiązywania oraz wykonywania zadań publicznych;
- 4) **efektywności** – Samorząd przy zlecaniu zadań publicznych podmiotom Programu dokonuje wyboru najefektywniejszego sposobu wykorzystania środków publicznych, oczekując rzetelnej realizacji przyjętych zadań oraz wywiązania się z zobowiązań merytorycznych, finansowych i sprawozdawczych;
- 5) **jawności** – Samorząd udostępnia współpracującym z nim podmiotom Programu informacje o zamiarach i celach realizowanych zadań publicznych, w których możliwe jest prowadzenie takiej współpracy;
- 6) **uczciwej konkurencji** – Samorząd przy zlecaniu realizacji zadań publicznych równorzędnie traktuje wszystkie podmioty Programu, stosując jednakowe kryteria oceny złożonych ofert.

Rozdział 4 **Zakres przedmiotowy**

§ 6. Współpraca Samorządu z podmiotami Programu dotyczy zadań określonych w art. 4 ustawy, w szczególności ustawowych zadań własnych Samorządu oraz obszarów określonych w Strategii, w zakresie:

- 1) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;
- 2) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;

- 3) działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 4) ochrony i promocji zdrowia;
- 5) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;
- 6) promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;
- 7) działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn;
- 8) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym;
- 9) działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości;
- 10) działalności wspomagającej rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej;
- 11) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
- 12) nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania;
- 13) wypoczynku dzieci i młodzieży;
- 14) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- 15) wspierania i upowszechniania kultury fizycznej;
- 16) ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
- 17) turystyki i krajoznawstwa;
- 18) porządku i bezpieczeństwa publicznego;
- 19) obronności państwa i działalności Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 20) upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;
- 21) ratownictwa i ochrony ludności;
- 22) pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą;
- 23) działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami;
- 24) promocji i organizacji wolontariatu;
- 25) promocji Rzeczypospolitej Polskiej za granicą;
- 26) działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka;
- 27) przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym;
- 28) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-27.

Rozdział 5

Formy współpracy

§ 7.1 Współpraca Samorządu z podmiotami Programu opiera się na zasadach określonych § 5 Programu i ma charakter finansowy i pozafinansowy.

2. Współpraca finansowa realizowana będzie m.in. poprzez:

- 1) zlecenie rocznej lub wieloletniej realizacji zadań publicznych podmiotom Programu w trybie otwartych konkursów ofert na zasadach określonych w ustawie oraz Programie;
 - 2) zlecenie realizacji zadań publicznych w trybie pozakonkursowym na podstawie art. 19a ustawy do wartości 20% dotacji planowanych na realizację zadań publicznych przez podmioty Programu w poszczególnych latach obowiązywania Programu;
 - 3) zlecenie realizacji zadań publicznych na podstawie Uchwały Nr XXIII/788/12 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 8 listopada 2012 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się na obszarze województwa dolnośląskiego;
 - 4) wspieranie zadań publicznych, na zasadach określonych w przepisach szczegółowych, m.in. dofinansowanie robót budowlanych, dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, na podstawie Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 6 sierpnia 2004 r. w sprawie określenia zadań samorządu województwa, które mogą być dofinansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej;
 - 5) realizowanie inicjatyw lokalnych na zasadach określonych w ustawie;
 - 6) realizowanie inicjatyw lokalnych przez Lokalne Grupy Działania i Lokalne Grupy Rybackie na zasadach określonych w odrębnych przepisach.
3. Współpraca pozafinansowa realizowana będzie m.in. poprzez:
- 1) konsultowanie z podmiotami Programu projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych podmiotów oraz projektów programów, koncepcji, polityk, planów i studiów;
 - 2) organizowanie i współorganizowanie przedsięwzięć mających na celu rozwój podmiotów Programu oraz ich profesjonalizację, w tym m.in. organizowanie szkoleń, warsztatów, konferencji, prowadzenie doradztwa, udzielanie pomocy merytorycznej;
 - 3) tworzenie wspólnych zespołów o charakterze opiniodawczym i doradczym;
 - 4) prowadzenie konkursu na najlepszą organizację pozarządową z Dolnego Śląska wraz z nadawaniem przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego honorowego tytułu „zDolne NGO”;
 - 5) wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania w celu ujednoczenia i zharmonizowania tych kierunków;
 - 6) prowadzenie wspólnych przedsięwzięć, w tym m.in. przystępowanie Samorządu do partnerstw z podmiotami Programu, organizowanie wspólnych konferencji, szkoleń, warsztatów;
 - 7) rekomendowanie działań i projektów realizowanych przez podmioty Programu;

- 8) obejmowanie honorowym patronatem Marszałka Województwa Dolnośląskiego przedsięwzięć realizowanych przez podmioty Programu;
- 9) publikowanie na stronach internetowych Urzędu informacji ważnych dla podmiotów Programu;
- 10) popularyzowanie i promowanie działalności prowadzonej przez podmioty Programu, m.in. poprzez stronę internetową Urzędu www.wwzop.dolnyslask.pl;
- 11) pomoc w nawiązywaniu kontaktów i współpracy podmiotów Programu w skali regionalnej, ponadregionalnej i międzynarodowej;
- 12) udostępnianie, w miarę możliwości, na preferencyjnych zasadach, pomieszczeń oraz sprzętu Urzędu,
- 13) utworzenie i prowadzenie Dolnośląskiej Księgi Dotacji.

Rozdział 6

Priorytetowe zadania publiczne

§ 8. 1. W Programie określone zostały priorytetowe zadania publiczne Samorządu, które realizowane będą w latach 2014–2017 we współdziałaniu z podmiotami Programu.

2. Zadania, które będą realizowane w 2014 roku:

1) Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób:

- a) funkcjonowanie Dolnośląskiego Forum Pomocy Społecznej,
- b) diagnoza funkcjonowania partnerstw i współpracy na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w województwie dolnośląskim.

2) Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej:

- a) działania na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny, ukierunkowane na zdobywanie nowych umiejętności społecznych, kształtowanie postaw i systemu wartości młodego człowieka, kształtowanie kompetencji wychowawczych rodziców,
- b) działania wzmacniające potencjał podmiotów pracujących na co dzień z dziećmi i młodzieżą, w celu zwiększenia skuteczności ich działań, upowszechnianie wiedzy o istotnych z punktu widzenia pracy z dziećmi, młodzieżą i rodzinami, problemach społecznych,
- c) działania na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin wymagających szczególnego wsparcia.

3) Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym:

- a) realizowanie Wieloletniego regionalnego planu działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju ekonomii społecznej i jej otoczenia w Województwie,
- b) funkcjonowanie Rady ds. ekonomii społecznej,
- c) propagowanie rzetelnej wiedzy o istocie i uwarunkowaniach bezrobocia,

- d) zwiększenie dostępu do poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, a w szczególności działania wspomagające osoby niepełnosprawne na rynku pracy poprzez diagnozę preferencji i predyspozycji zawodowych, spotkania informacyjne,
- e) promowanie tzw. dobrych praktyk w zakresie aktywizacji grup zagrożonych marginalizacją.

4) Ochrona i promocja zdrowia:

- a) promocja zdrowia wśród mieszkańców Województwa,
- b) promowanie zdrowego odżywiania się jako formy profilaktyki zdrowotnej,
- c) promowanie i wspieranie działań edukacyjnych i profilaktycznych na rzecz zdrowia psychicznego mieszkańców,
- d) poprawa jakości życia i zdrowia osób w wieku emerytalnym.

5) Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych:

A. Zadania realizowane ze środków PFRON będących w dyspozycji Województwa:

- a) budowa i rozbudowa obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych prowadzonych przez organizacje pozarządowe,
- b) tworzenie zakładów aktywności zawodowej, których organizatorami są organizacje pozarządowe,
- c) wspieranie działalności obsługowo-rehabilitacyjnej zakładów aktywności zawodowej, których organizatorami są organizacje pozarządowe,
- d) doposażenie w sprzęt rehabilitacyjny zakładów opieki zdrowotnej prowadzonych przez organizacje pozarządowe w ramach programu PFRON,
- e) wspieranie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, zgodnie z art. 36 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;

B. Zadania realizowane ze środków budżetu Województwa:

- a) wspieranie integracji społecznej osób niepełnosprawnych,
- b) aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych,
- c) promowanie aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego,
- d) prowadzenie kampanii społecznych, m.in. z zakresu równości szans, promowania postaw aktywnych oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych,
- e) wydawanie publikacji/wydawnictw kierowanych do osób niepełnosprawnych bądź dotyczących problematyki związanej z niepełnosprawnością,
- f) wspieranie otoczenia osób niepełnosprawnych, np. członków rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy,
- g) wspieranie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- h) zwiększanie dostępności osób niepełnosprawnych do wszystkich sfer życia społecznego,
- i) organizowanie imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych i otoczenia.

6) Promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy:

- a) realizowanie działań na rzecz rozwoju regionalnego i lokalnych rynków pracy,
- b) promowanie przedsiębiorczości i samozatrudnienia,
- c) aktywizowanie grup zmarginalizowanych na rynku pracy,
- d) promowanie elastycznych form zatrudnienia,
- e) wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy,
- f) wspieranie działań mających na celu doskonalenie świadczenia usług rynku pracy przez publiczne służby zatrudnienia,
- g) zwiększenie dostępu do usług sieci Europejskich Służb Zatrudnienia EURES,
- h) zwiększenie dostępu do poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej.

7) Działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn:

- a) wspieranie organizacji promujących zasady równości płci w życiu publicznym,
- b) działania na rzecz promocji równości płci w sektorze prywatnym, społecznym i publicznym.

8) Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym:

- a) realizowanie projektów badawczych mających na celu diagnozę kondycji dolnośląskich seniorów,
- b) aktywizowanie środowisk lokalnych na rzecz rozwoju środowiskowych usług dla osób starszych,
- c) zapobieganie wykluczeniu osób w wieku emerytalnym poprzez wzmocnienie roli rodziny i wspólnot lokalnych,
- d) przygotowywanie osób w wieku emerytalnym do przejścia na emeryturę /edukacja do starości/,
- e) propagowanie działań związanych z „dobrym starzeniem się”, pozwalającym na jak najdłuższe zachowanie zdrowia, sprawności i samodzielności,
- f) upowszechnianie działań aktywizujących środowiska senioralne.

9) Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości:

- a) organizowanie oraz udział w przedsięwzięciach promujących przedsiębiorczość, zatrudnienie oraz aktywność zawodową,
- b) wspieranie przedsiębiorczości akademickiej,
- c) wspieranie inicjatyw promujących inwestycje i rozwój gospodarczy Dolnego Śląska,
- d) wspieranie współpracy pomiędzy JST, jednostkami naukowymi i przedsiębiorcami,
- e) wspieranie i rozwój klastrów i inicjatyw klastrowych oraz wzmocnienie ich pozycji konkurencyjnej na rynku,
- f) organizowanie spotkań informacyjnych i konsultacji dotyczących różnych aspektów realizacji działań i aplikowania o środki w ramach programów wdrażanych przez DWUP,
- g) rozwijanie kompetencji młodych ludzi z Dolnego Śląska niezbędnych do skutecznego funkcjonowania na nowoczesnym rynku pracy,
- h) przeciwdziałanie wykluczeniu młodych ludzi z rynku pracy, wydłużanie perspektywy przydatności zawodowej,

- i) promocja, wspieranie i wdrażanie koncepcji społecznie odpowiedzialnego biznesu oraz wspieranie współpracy między przedsiębiorstwami, ngo (np. wolontariat pracowniczy).

10) Działalność wspomagająca rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej:

- a) prowadzenie działań dotyczących rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności,
- b) inicjowanie, wspieranie i promowanie międzysektorowych partnerstw i działań,
- c) wspieranie rozwoju techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechniania nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej.

11) Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych:

- a) realizowanie konkursu „Przedsięwzięcia promujące ideę Odnowy Dolnośląskiej Wsi”,
- b) wdrażanie lokalnych strategii rozwoju w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejskiego Funduszu Rybackiego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (wielofunduszowe podejście do realizacji Lokalnych Strategii Rozwoju).

12) Nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie:

- a) realizowanie regionalnego programu stypendialnego „zDolny Śląsk”,
- b) realizowanie zadań publicznych w dziedzinie edukacji publicznej,
- c) promowanie aktywizacji zawodowej studentów, a w szczególności współpraca z organizacjami studenckimi poprzez prowadzenie warsztatów, diagnozę preferencji i predyspozycji zawodowych, organizację i uczestnictwo w spotkaniach informacyjnych związanych z tym obszarem.

13) Wypoczynek dzieci i młodzieży:

- a) rozwijanie wśród młodych ludzi postaw związanych z twórczym i aktywnym uczestnictwem w społeczeństwie obywatelskim.

14) Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego:

- a) tworzenie warunków do twórczości artystycznej,
- b) upowszechnianie i zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz jego efektywniejsze wykorzystywanie do celów turystycznych,
- c) podejmowanie działań na rzecz wzrostu uczestnictwa w kulturze,
- d) wspieranie przedsięwzięć zmierzających do podniesienia kompetencji potrzebnych do uczestnictwa w kulturze i zarządzania kulturą.

15) Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej:

- A. Doskonalenie systemu szkolenia oraz upowszechnianie i wspieranie powszechnych form aktywności ruchowej:
 - a) szkolenie dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo oraz całoroczna sportowa rywalizacja dzieci i młodzieży na poziomie wojewódzkim i ogólnopolskim,

- b) wsparcie organizacji szkolenia sportowego w klubach sportowych wybranych na podstawie osiągnięć w ogólnopolskim systemie współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży,
- c) organizowanie szkoleń sportowych w oparciu o dolnośląskie programy wspierania uzdolnień sportowych wśród dzieci i młodzieży,
- d) upowszechnianie sportu szkolnego, w tym organizacja na Dolnym Śląsku szkoleń i międzyszkolnej rywalizacji sportowej,
- e) upowszechnianie sportu akademickiego poprzez organizację Akademickich Mistrzostw Dolnego Śląska oraz Lig Międzyuczelnianych,
- f) upowszechnianie sportu dla wszystkich na poziomie wojewódzkim, w tym organizacja imprez rekreacyjnych o zasięgu wojewódzkim,
- g) upowszechnianie sportu w środowisku wiejskim na poziomie wojewódzkim, w tym organizacja na Dolnym Śląsku szkoleń i współzawodnictwa dzieci i młodzieży,
- h) upowszechnianie sportu osób niepełnosprawnych na poziomie wojewódzkim, w tym organizacja na Dolnym Śląsku szkoleń i współzawodnictwa dzieci i młodzieży,
- i) popularyzowanie sportów zimowych wśród dzieci i młodzieży na Dolnym Śląsku,
- j) organizowanie wymiany sportowej w ramach porozumień Województwa z partnerskimi krajami europejskimi,
- k) wspieranie programów dotyczących rozwoju sportu powszechnego wśród dzieci i młodzieży;

B. Promocja sportu:

- a) promowanie kultury fizycznej i sportu w Województwie poprzez realizację opracowań i publikacji oraz spotkań propagujących poszczególne dyscypliny sportu i zdrowotne walory aktywności ruchowej;

C. Rozwój współpracy oraz wspólnych inicjatyw Samorządu i organizacji pozarządowych:

- a) organizowanie na Dolnym Śląsku regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych imprez sportowych promujących kulturę fizyczną i osiągnięcia sportowe regionu,
- b) organizowanie konferencji i szkoleń dotyczących rozwoju kultury fizycznej,
- c) rozwój i poprawa bazy sportowej na Dolnym Śląsku.

16) Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego:

- a) wspieranie zrównoważonego rozwoju rolnictwa, w tym hodowli zwierząt,
- b) popularyzacja żywności wysokiej jakości, poprzez promocję produktów ekologicznych, tradycyjnych, regionalnych i lokalnych,
- c) edukacja ekologiczna i przyrodnicza,
- d) czynna ochrona przyrody w różnych formach,
- e) wspieranie i upowszechnianie działań na rzecz zwierząt.

17) Turystyka i krajoznawstwo:

- A. Upowszechnianie turystyki i promocja walorów turystycznych regionu:

- a) wspieranie merytoryczne i finansowe imprez turystycznych o charakterze regionalnym, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży /rajdy, zloty, sptywy/ oraz konkursów, festiwali, imprez plenerowych związanych z upowszechnianiem turystyki,
 - b) wspieranie merytoryczne i finansowe organizacji spotkań, konferencji i seminariów z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych dotyczących rozwoju turystyki i promocji turystycznej regionu,
 - c) wspieranie zadań związanych z rozwojem kadr turystycznych,
 - d) wspieranie merytoryczne i finansowe promocji regionu, lokalnych produktów i atrakcji turystycznych w ramach prezentacji targowych organizowanych na krajowych i zagranicznych targach turystycznych,
 - e) wspieranie merytoryczne i finansowe wydawnictw (przewodników, folderów, map itp.) i materiałów na potrzeby promocji turystycznej Województwa,
 - f) wspieranie merytoryczne i finansowe organizacji study-tour po regionie Dolnego Śląska,
 - g) inspirowanie i koordynacja tworzenia produktów turystycznych;
- B. Wzrost konkurencyjności dolnośląskiej oferty turystycznej:**
- a) wyznaczanie nowych i renowacja istniejących szlaków turystycznych i tematycznych w Województwie,
 - b) wspieranie informacji turystycznej na Dolnym Śląsku,
 - c) wspieranie rozwoju e-turystyki na Dolnym Śląsku,
 - d) wspieranie rozbudowy jednolitego dla całego regionu systemu informacji turystycznej.

18) Porządek i bezpieczeństwo publiczne:

- a) nawiązanie współpracy i kooperacja przy wspólnych przedsięwzięciach mających na celu poszerzenie działań organizacji pozarządowych z instytucjami publicznymi odpowiedzialnymi za porządek i bezpieczeństwo publiczne w kraju.

19) Obronność państwa i działalność Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej:

- a) wypracowanie i pogłębianie form współpracy organizacji pozarządowych działających statutowo w dziedzinie obronności ze strukturami mającymi charakter publiczny w obszarze obronności,
- b) propagowanie świadomości obronnej.

20) Upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działania wspomagające rozwój demokracji:

- a) aktywizowanie i integrowanie podmiotów uczestniczących w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego w Województwie,
- b) działania wspierające międzysektorową współpracę na poziomie lokalnym i ponadlokalnym,
- c) upowszechnianie partycypacyjnego modelu demokracji, w tym m.in. szerokiego wykorzystywania konsultacji społecznych jako form włączania obywateli w życie wspólnot lokalnych i ponadlokalnych,
- d) działania służące przejrzystości życia publicznego.

21) Ratownictwo i ochrona ludności:

- a) organizowanie otwartych konkursów ofert z zakresu ratownictwa oraz zakup specjalistycznego sprzętu,
- b) organizowanie szkoleń o tematyce bezpieczeństwa publicznego, zarządzania kryzysowego i udziału w sytuacjach nadzwyczajnych,
- c) rozwijanie i pogłębianie współpracy organizacji pozarządowych ze strukturami mającymi charakter publiczny w obszarze bezpieczeństwa publicznego.

22) Pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą:

- a) wyszukiwanie mechanizmów i pogłębianie współpracy organizacji pozarządowych statutowo działających w obszarze ratownictwa i ochrony ludności ze służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo publiczne na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych.

23) Działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami:

- a) pogłębianie współpracy z regionami partnerskimi Dolnego Śląska,
- b) nawiązanie współpracy z regionami, które z Dolnym Śląskiem nie są związane formalnymi porozumieniami i listami intencyjnymi, ale współpraca z którymi może być celowa dla realizacji m.in. wspólnych projektów w przyszłości (np. regiony z Ukrainy, Rosji, Danii, Szwecji itp.),
- c) prowadzenie działań promocyjno-informacyjnych nt. funduszy europejskich w latach 2014–2020,
- d) rozwijanie i pogłębianie współpracy Dolnego Śląska z regionami partnerskimi w zakresie budowy i rozwoju transgranicznego rynku pracy,
- e) promowanie idei samorządności wśród młodzieży.

24) Promocja i organizacja wolontariatu:

- a) prowadzenie działań na rzecz upowszechniania wolontariatu, wymiany doświadczeń i dobrych praktyk,
- b) tworzenie i wspieranie ośrodków wolontariackich,
- c) organizowanie szkoleń dla wolontariuszy i korzystających,
- d) działania na rzecz młodzieży,
- e) wspieranie wolontariatu senioralnego.

25) Promocja Rzeczypospolitej Polskiej za granicą:

- a) działania targowo-wystawiennicze mające na celu promocję Polski i Dolnego Śląska, poprzez promocję dolnośląskiej żywności wysokiej jakości, rękodzieła, folkloru ludowego itd., realizowane ze środków budżetu Województwa i Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich,
- b) organizowanie konferencji, misji, spotkań informacyjnych i gospodarczych, realizacja kampanii promocyjnych dotyczących Dolnego Śląska.

26) Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym:

- a) prowadzenie działalności profilaktycznej zmierzającej do ograniczenia spożycia alkoholu i zjawiska przemocy domowej, a także zmniejszenia skutków picia problemowego,
- b) prowadzenie działalności profilaktycznej zmierzającej do ograniczenia wzrostu popytu na narkotyki oraz zjawiska HIV/AIDS,
- c) działania mające na celu zmniejszanie skali przemocy w rodzinie, upowszechnianie wiedzy na temat zjawiska oraz metod i narzędzi niwelowania jego niekorzystnych skutków.

27) działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-26:

- a) udział podmiotów Programu w pracach zespołów eksperckich, grupach roboczych, Komitetach i Podkomitetach Monitorujących Programy Operacyjne dofinansowanych z UE,
- b) dofinansowanie wkładu własnego organizacji, które realizują lub realizować będą projekty współfinansowane ze źródeł spoza województwa dolnośląskiego,
- c) wspieranie rozwoju działalności organizacji pozarządowych, m.in. Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego, inkubatorów organizacji pozarządowych,
- d) wspieranie, promowanie i uczestnictwo w międzysektorowych partnerstwach realizowanych przez podmioty Programu,
- e) współpraca z podmiotami Programu oraz zespołami eksperckimi, doradczymi i opiniodawczymi,
- f) wyrównywanie i niwelowanie dysproporcji w dostępie do wiedzy, informacji i edukacji obywatelskiej oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i aktywności społecznej mieszkańców Dolnego Śląska,
- g) świadczenie fachowego poradnictwa i doradztwa (m.in. punkty informacyjne),
- h) wspieranie działań mających na celu profesjonalizację kadr i wzmocnienie instytucjonalne dolnośląskich organizacji pozarządowych,
- i) realizowanie projektów badawczych, opracowań, raportów mających na celu diagnozę poziomu wiedzy i stopnia aktywności obywatelskiej, potrzeb i możliwości działań pro obywatelskich,
- j) działania na rzecz młodzieży,
- k) wspieranie organizacji pozarządowych pracujących z młodzieżą oraz osób pracujących z młodzieżą w obszarze edukacji pozaformalnej,
- l) organizowanie Dolnośląskich Targów dla organizacji pozarządowych.

3. Zadania, które będą realizowane w 2015 roku:

1) Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób:

- a) funkcjonowanie Dolnośląskiego Forum Pomocy Społecznej.

2) Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej:

- a) działania na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny, ukierunkowane na zdobywanie nowych umiejętności społecznych, kształtowanie postaw i systemu wartości młodego człowieka, kształtowanie kompetencji wychowawczych rodziców,
- b) działania wzmacniające potencjał podmiotów pracujących na co dzień z dziećmi i młodzieżą, w celu zwiększenia skuteczności ich działań, upowszechnianie wiedzy o istotnych z punktu widzenia pracy z dziećmi, młodzieżą i rodzinami, problemach społecznych,
- c) działania na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin wymagających szczególnego wsparcia.

3) Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym:

- a) propagowanie rzetelnej wiedzy o istocie i uwarunkowaniach bezrobocia,
- b) zwiększenie dostępu do poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, a w szczególności działania wspomagające osoby niepełnosprawne na rynku pracy poprzez diagnozę preferencji i predyspozycji zawodowych, spotkania informacyjne,
- c) promowanie tzw. dobrych praktyk w zakresie aktywizacji grup zagrożonych marginalizacją.

4) Ochrona i promocja zdrowia:

- a) promocja zdrowia wśród mieszkańców Województwa,
- b) promowanie zdrowego odżywiania się jako formy profilaktyki zdrowotnej,
- c) promowanie i wspieranie działań edukacyjnych i profilaktycznych na rzecz zdrowia psychicznego mieszkańców,
- d) poprawa jakości życia i zdrowia osób w wieku emerytalnym.

5) Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych:

A. Zadania realizowane ze środków PFRON będących w dyspozycji Województwa:

- a) budowa i rozbudowa obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych prowadzonych przez organizacje pozarządowe,
- b) tworzenie zakładów aktywności zawodowej, których organizatorami są organizacje pozarządowe,
- c) wspieranie działalności obsługowo-rehabilitacyjnej zakładów aktywności zawodowej, których organizatorami są organizacje pozarządowe,
- d) doposażenie w sprzęt rehabilitacyjny zakładów opieki zdrowotnej prowadzonych przez organizacje pozarządowe w ramach programu PFRON,
- e) wspieranie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, zgodnie z art. 36 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;

B. Zadania realizowane ze środków budżetu Województwa:

- a) wspieranie integracji społecznej osób niepełnosprawnych,
- b) aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych,
- c) promowanie aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego,

- d) prowadzenie kampanii społecznych, m.in. z zakresu równości szans, promowania postaw aktywnych oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych,
- e) wydawanie publikacji/wydawnictw kierowanych do osób niepełnosprawnych bądź dotyczących problematyki związanej z niepełnosprawnością,
- f) wspieranie otoczenia osób niepełnosprawnych, np. członków rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy,
- g) wspieranie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- h) zwiększanie dostępności osób niepełnosprawnych do wszystkich sfer życia społecznego,
- i) organizowanie imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych i otoczenia.

6) Promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy:

- a) realizowanie działań na rzecz rozwoju regionalnego i lokalnych rynków pracy,
- b) promowanie przedsiębiorczości i samozatrudnienia,
- c) aktywizowanie grup zmarginalizowanych na rynku pracy,
- d) promowanie elastycznych form zatrudnienia,
- e) wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy,
- f) wspieranie działań mających na celu doskonalenie świadczenia usług rynku pracy przez publiczne służby zatrudnienia,
- g) zwiększenie dostępu do usług sieci Europejskich Służb Zatrudnienia EURES,
- h) zwiększenie dostępu do poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej.

7) Działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn:

- a) wspieranie organizacji promujących zasady równości płci w życiu publicznym,
- b) działania na rzecz promocji równości płci w sektorze prywatnym, społecznym i publicznym.

8) Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym:

- a) realizowanie projektów badawczych mających na celu diagnozę kondycji dolnośląskich seniorów,
- b) aktywizowanie środowisk lokalnych na rzecz rozwoju środowiskowych usług dla osób starszych,
- c) zapobieganie wykluczeniu osób w wieku emerytalnym poprzez wzmocnienie roli rodziny i wspólnot lokalnych,
- d) przygotowywanie osób w wieku emerytalnym do przejścia na emeryturę /edukacja do starości/,
- e) propagowanie działań związanych z „dobrym starzeniem się”, pozwalającym na jak najdłuższe zachowanie zdrowia, sprawności i samodzielności,
- f) upowszechnianie działań aktywizujących środowiska senioralne.

9) Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości:

- a) organizowanie oraz udział w przedsięwzięciach promujących przedsiębiorczość, zatrudnienie oraz aktywność zawodową,

- b) wspieranie przedsiębiorczości akademickiej,
- c) wspieranie inicjatyw promujących inwestycje i rozwój gospodarczy Dolnego Śląska,
- d) wspieranie współpracy pomiędzy JST, jednostkami naukowymi i przedsiębiorcami,
- e) wspieranie i rozwój klastrów i inicjatyw klastrowych oraz wzmocnienie ich pozycji konkurencyjnej na rynku,
- f) organizowanie spotkań informacyjnych i konsultacji dotyczących różnych aspektów realizacji działań i aplikowania o środki w ramach programów wdrażanych przez DWUP,
- g) rozwijanie kompetencji młodych ludzi z Dolnego Śląska niezbędnych do skutecznego funkcjonowania na nowoczesnym rynku pracy,
- h) przeciwdziałanie wykluczeniu młodych ludzi z rynku pracy, wydłużanie perspektywy przydatności zawodowej,
- i) promocja, wspieranie i wdrażanie koncepcji społecznie odpowiedzialnego biznesu oraz wspieranie współpracy między przedsiębiorstwami, ngo (np. wolontariat pracowniczy).

10) Działalność wspomagająca rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej:

- a) prowadzenie działań dotyczących rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności,
- b) inicjowanie, wspieranie i promocja międzysektorowych partnerstw i działań,
- c) wspieranie rozwoju techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechniania nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej.

11) Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych:

- a) realizowanie konkursu „Przedsięwzięcia promujące ideę Odnowy Dolnośląskiej Wsi”,
- b) wdrażanie lokalnych strategii rozwoju w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejskiego Funduszu Rybackiego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (wielofunduszowe podejście do realizacji Lokalnych Strategii Rozwoju).

12) Nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie:

- a) realizowanie regionalnego programu stypendialnego „zDolny Śląsk”,
- b) realizowanie zadań publicznych w dziedzinie edukacji publicznej,
- c) promowanie aktywizacji zawodowej studentów, a w szczególności współpraca z organizacjami studenckimi poprzez prowadzenie warsztatów, diagnozę preferencji i predyspozycji zawodowych, organizację i uczestnictwo w spotkaniach informacyjnych związanych z tym obszarem.

13) Wypoczynek dzieci i młodzieży:

- a) rozwijanie wśród młodych ludzi postaw związanych z twórczym i aktywnym uczestnictwem w społeczeństwie obywatelskim.

14) Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego:

- a) tworzenie warunków do twórczości artystycznej,

- b) upowszechnianie i zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz jego efektywniejsze wykorzystywanie do celów turystycznych,
- c) podejmowanie działań na rzecz wzrostu uczestnictwa w kulturze,
- d) wspieranie przedsięwzięć zmierzających do podniesienia kompetencji potrzebnych do uczestnictwa w kulturze i zarządzania kulturą.

15) Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej:

- A. Doskonalenie systemu szkolenia oraz upowszechnianie i wspieranie powszechnych form aktywności ruchowej:
 - a) szkolenie dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo oraz całoroczna sportowa rywalizacja dzieci i młodzieży na poziomie wojewódzkim i ogólnopolskim,
 - b) wsparcie organizacji szkolenia sportowego w klubach sportowych wybranych na podstawie osiągnięć w ogólnopolskim systemie współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży,
 - c) organizowanie szkoleń sportowych w oparciu o dolnośląskie programy wspierania uzdolnień sportowych wśród dzieci i młodzieży,
 - d) upowszechnianie sportu szkolnego, w tym organizacja na Dolnym Śląsku szkoleń i międzyszkolnej rywalizacji sportowej,
 - e) upowszechnianie sportu akademickiego poprzez organizację Akademickich Mistrzostw Dolnego Śląska oraz Lig Międzyuczelnianych,
 - f) upowszechnianie sportu dla wszystkich na poziomie wojewódzkim, w tym organizacja imprez rekreacyjnych o zasięgu wojewódzkim,
 - g) upowszechnianie sportu w środowisku wiejskim na poziomie wojewódzkim, w tym organizacja na Dolnym Śląsku szkoleń i współzawodnictwa dzieci i młodzieży,
 - h) upowszechnianie sportu osób niepełnosprawnych na poziomie wojewódzkim, w tym organizacja na Dolnym Śląsku szkoleń i współzawodnictwa dzieci i młodzieży,
 - i) popularyzowanie sportów zimowych wśród dzieci i młodzieży na Dolnym Śląsku,
 - j) organizowanie wymiany sportowej w ramach porozumień Województwa z partnerskimi krajami europejskimi,
 - k) wspieranie programów dotyczących rozwoju sportu powszechnego wśród dzieci i młodzieży;
- B. Promocja sportu:
 - a) promowanie kultury fizycznej i sportu w Województwie poprzez realizację opracowań i publikacji oraz spotkań propagujących poszczególne dyscypliny sportu i zdrowotne walory aktywności ruchowej;
- C. Rozwój współpracy oraz wspólnych inicjatyw Samorządu i organizacji pozarządowych:
 - a) organizowanie na Dolnym Śląsku regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych imprez sportowych promujących kulturę fizyczną i osiągnięcia sportowe regionu,
 - b) organizowanie konferencji i szkoleń dotyczących rozwoju kultury fizycznej,
 - c) rozwój i poprawa bazy sportowej na Dolnym Śląsku.

16) Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego:

- a) wspieranie zrównoważonego rozwoju rolnictwa, w tym hodowli zwierząt,
- b) popularyzacja żywności wysokiej jakości, poprzez promocję produktów ekologicznych, tradycyjnych, regionalnych i lokalnych,
- c) edukacja ekologiczna i przyrodnicza,
- d) czynna ochrona przyrody w różnych formach,
- e) wspieranie i upowszechnianie działań na rzecz zwierząt.

17) Turystyka i krajoznawstwo:

- A. Upowszechnianie turystyki i promocja walorów turystycznych regionu:
 - a) wspieranie merytoryczne i finansowe imprez turystycznych o charakterze regionalnym, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży /rajdy, zloty, spływy/ oraz konkursów, festiwali, imprez plenerowych związanych z upowszechnianiem turystyki,
 - b) wspieranie merytoryczne i finansowe organizacji spotkań, konferencji i seminariów z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych dotyczących rozwoju turystyki i promocji turystycznej regionu,
 - c) wspieranie zadań związanych z rozwojem kadr turystycznych,
 - d) wspieranie merytoryczne i finansowe promocji regionu, lokalnych produktów i atrakcji turystycznych w ramach prezentacji targowych organizowanych na krajowych i zagranicznych targach turystycznych,
 - e) wspieranie merytoryczne i finansowe wydawnictw (przewodników, folderów, map itp.) i materiałów na potrzeby promocji turystycznej Województwa,
 - f) wspieranie merytoryczne i finansowe organizacji study-tour po regionie Dolnego Śląska,
 - g) inspirowanie i koordynacja tworzenia produktów turystycznych;
- B. Wzrost konkurencyjności dolnośląskiej oferty turystycznej:
 - a) wyznaczenie nowych i renowacja istniejących szlaków turystycznych i tematycznych w Województwie,
 - b) wspieranie informacji turystycznej na Dolnym Śląsku,
 - c) wspieranie rozwoju e-turystyki na Dolnym Śląsku,
 - d) wspieranie rozbudowy jednolitego dla całego regionu systemu informacji turystycznej.

18) Porządek i bezpieczeństwo publiczne:

- a) nawiązanie współpracy i kooperacja przy wspólnych przedsięwzięciach mających na celu poszerzenie działań organizacji pozarządowych z instytucjami publicznymi odpowiedzialnymi za porządek i bezpieczeństwo publiczne w kraju.

19) Obronność państwa i działalność Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej:

- a) wypracowanie i pogłębianie form współpracy organizacji pozarządowych działających statutowo w dziedzinie obronności ze strukturami mającymi charakter publiczny w obszarze obronności,
- b) propagowanie świadomości obronnej.

20) Upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji:

- a) aktywizowanie i integrowanie podmiotów uczestniczących w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego w Województwie,
- b) działania wspierające międzysektorową współpracę na poziomie lokalnym i ponadlokalnym,
- c) upowszechnianie partycypacyjnego modelu demokracji, w tym m.in. szerokiego wykorzystywania konsultacji społecznych jako form włączania obywateli w życie wspólnot lokalnych i ponadlokalnych,
- d) działania służące przejrzystości życia publicznego.

21) Ratownictwo i ochrona ludności:

- a) organizowanie otwartych konkursów ofert z zakresu ratownictwa oraz zakup specjalistycznego sprzętu,
- b) organizowanie szkoleń o tematyce bezpieczeństwa publicznego, zarządzania kryzysowego i udziału w sytuacjach nadzwyczajnych,
- c) rozwijanie i pogłębianie współpracy organizacji pozarządowych ze strukturami mającymi charakter publiczny w obszarze bezpieczeństwa publicznego.

22) Pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą:

- a) wyszukiwanie mechanizmów i pogłębianie współpracy organizacji pozarządowych statutowo działających w obszarze ratownictwa i ochrony ludności ze służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo publiczne na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych.

23) Działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami:

- a) pogłębianie współpracy z regionami partnerskimi Dolnego Śląska,
- b) nawiązanie współpracy z regionami, które z Dolnym Śląskiem nie są związane formalnymi porozumieniami i listami intencyjnymi, ale współpraca z którymi może być celowa dla realizacji m.in. wspólnych projektów w przyszłości (np. regiony z Ukrainy, Rosji, Danii, Szwecji itp.),
- c) prowadzenie działań promocyjno-informacyjnych nt. funduszy europejskich w latach 2014–2020,
- d) rozwijanie i pogłębianie współpracy Dolnego Śląska z regionami partnerskimi w zakresie budowy i rozwoju transgranicznego rynku pracy,
- e) promowanie idei samorządności wśród młodzieży.

24) Promocja i organizacja wolontariatu:

- a) prowadzenie działań na rzecz upowszechniania wolontariatu, wymiany doświadczeń i dobrych praktyk,
- b) tworzenie i wspieranie ośrodków wolontariackich,
- c) organizowanie szkoleń dla wolontariuszy i korzystających,
- d) działania na rzecz młodzieży,
- e) wspieranie wolontariatu senioralnego.

25) Promocja Rzeczypospolitej Polskiej za granicą:

- a) działania targowo-wystawiennicze mające na celu promocję Polski i Dolnego Śląska poprzez promocję dolnośląskiej żywności wysokiej jakości, rękodzieła, folkloru ludowego itd., realizowane ze środków budżetu Województwa i Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich,
- b) organizowanie konferencji, misji, spotkań informacyjnych i gospodarczych, realizacja kampanii promocyjnych dotyczących Dolnego Śląska.

26) Działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechnianie i ochrona praw dziecka:

- a) popularyzowanie idei mediacji rodzinnej i społecznej.

27) Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym:

- a) prowadzenie działalności profilaktycznej zmierzającej do ograniczenia spożycia alkoholu i zjawiska przemocy domowej, a także zmniejszenia skutków picia problemowego,
- b) prowadzenie działalności profilaktycznej zmierzającej do ograniczenia wzrostu popytu na narkotyki oraz zjawiska HIV/AIDS,
- c) działania mające na celu zmniejszanie skali przemocy w rodzinie, upowszechnianie wiedzy na temat zjawiska oraz metod i narzędzi niwelowania jego niekorzystnych skutków.

28) Działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-27:

- a) udział podmiotów Programu w pracach zespołów eksperckich, grupach roboczych, Komitetach i Podkomitetach Monitorujących Programy Operacyjne dofinansowanych z UE,
- b) wspieranie rozwoju działalności organizacji pozarządowych, m.in. Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego, inkubatorów organizacji pozarządowych,
- c) wspieranie, promowanie i uczestnictwo w międzysektorowych partnerstwach realizowanych przez podmioty Programu,
- d) współpraca z podmiotami Programu oraz zespołami eksperckimi, doradczymi i opiniodawczymi,
- e) wyrównywanie i niwelowanie dysproporcji w dostępie do wiedzy, informacji i edukacji obywatelskiej oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i aktywności społecznej mieszkańców Dolnego Śląska,
- f) świadczenie fachowego poradnictwa i doradztwa (m.in. punkty informacyjne),
- g) wspieranie działań mających na celu profesjonalizację kadr i wzmocnienie instytucjonalne dolnośląskich organizacji pozarządowych,
- h) realizowanie projektów badawczych, opracowań, raportów mających na celu diagnozę poziomu wiedzy i stopnia aktywności obywatelskiej, potrzeb i możliwości działań pro obywatelskich,
- i) działania na rzecz młodzieży,

- j) wspieranie organizacji pozarządowych pracujących z młodzieżą oraz osób pracujących z młodzieżą w obszarze edukacji pozaformalnej,
- k) organizowanie Dolnośląskich Targów dla organizacji pozarządowych.

4. Zadania, które będą realizowane w 2016 roku:

1) Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej:

- a) działania na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny, ukierunkowane na zdobywanie nowych umiejętności społecznych, kształtowanie postaw i systemu wartości młodego człowieka, kształtowanie kompetencji wychowawczych rodziców,
- b) działania wzmacniające potencjał podmiotów pracujących na co dzień z dziećmi i młodzieżą, w celu zwiększenia skuteczności ich działań, upowszechnianie wiedzy o istotnych z punktu widzenia pracy z dziećmi, młodzieżą i rodzinami, problemach społecznych,
- c) działania na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin wymagających szczególnego wsparcia.

2) Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym:

- a) propagowanie rzetelnej wiedzy o istocie i uwarunkowaniach bezrobocia,
- b) zwiększenie dostępu do poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, a w szczególności działania wspomagające osoby niepełnosprawne na rynku pracy poprzez diagnozę preferencji i predyspozycji zawodowych, spotkania informacyjne,
- c) promowanie tzw. dobrych praktyk w zakresie aktywizacji grup zagrożonych marginalizacją.

3) Ochrona i promocja zdrowia:

- a) promocja zdrowia wśród mieszkańców Województwa,
- b) promowanie zdrowego odżywiania się jako formy profilaktyki zdrowotnej,
- c) promowanie i wspieranie działań edukacyjnych i profilaktycznych na rzecz zdrowia psychicznego mieszkańców,
- d) poprawa jakości życia i zdrowia osób w wieku emerytalnym.

4) Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych:

A. Zadania realizowane ze środków PFRON będących w dyspozycji Województwa:

- a) budowa i rozbudowa obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych prowadzonych przez organizacje pozarządowe,
- b) tworzenie zakładów aktywności zawodowej, których organizatorami są organizacje pozarządowe,
- c) wsparcie działalności obsługowo-rehabilitacyjnej zakładów aktywności zawodowej, których organizatorami są organizacje pozarządowe,
- d) doposażenie w sprzęt rehabilitacyjny zakładów opieki zdrowotnej prowadzonych przez organizacje pozarządowe w ramach programu PFRON,

- e) wspieranie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, zgodnie z art. 36 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;

B. Zadania realizowane ze środków budżetu Województwa:

- a) wspieranie integracji społecznej osób niepełnosprawnych,
- b) aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych,
- c) promowanie aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego,
- d) prowadzenie kampanii społecznych, m.in. z zakresu równości szans, promowania postaw aktywnych oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych,
- e) wydawanie publikacji/wydawnictw kierowanych do osób niepełnosprawnych bądź dotyczących problematyki związanej z niepełnosprawnością,
- f) wspieranie otoczenia osób niepełnosprawnych, np. członków rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy,
- g) wspieranie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- h) zwiększanie dostępności osób niepełnosprawnych do wszystkich sfer życia społecznego,
- i) organizowanie imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych i otoczenia.

5) Promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy:

- a) realizowanie działań na rzecz rozwoju regionalnego i lokalnych rynków pracy,
- b) promowanie przedsiębiorczości i samozatrudnienia,
- c) aktywizowanie grup zmarginalizowanych na rynku pracy,
- d) promowanie elastycznych form zatrudnienia,
- e) wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy,
- f) wspieranie działań mających na celu doskonalenie świadczenia usług rynku pracy przez publiczne służby zatrudnienia,
- g) zwiększanie dostępu do usług sieci Europejskich Służb Zatrudnienia EURES,
- h) zwiększanie dostępu do poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej.

6) Działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn:

- a) wspieranie organizacji promujących zasady równości płci w życiu publicznym,
- b) działania na rzecz promocji równości płci w sektorze prywatnym, społecznym i publicznym.

7) Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym:

- a) realizowanie projektów badawczych mających na celu diagnozę kondycji dolnośląskich seniorów,
- b) aktywizowanie środowisk lokalnych na rzecz rozwoju środowiskowych usług dla osób starszych,
- c) zapobieganie wykluczeniu osób w wieku emerytalnym poprzez wzmocnienie roli rodziny i wspólnot lokalnych,

- d) przygotowywanie osób w wieku emerytalnym do przejścia na emeryturę /edukacja do starości/,
- e) propagowanie działań związanych z „dobrym starzeniem się”, pozwalającym na jak najdłuższe zachowanie zdrowia, sprawności i samodzielności,
- f) upowszechnianie działań aktywizujących środowiska senioralne.

8) Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości:

- a) organizowanie oraz udział w przedsięwzięciach promujących przedsiębiorczość, zatrudnienie oraz aktywność zawodową,
- b) wspieranie przedsiębiorczości akademickiej,
- c) wspieranie inicjatyw promujących inwestycje i rozwój gospodarczy Dolnego Śląska,
- d) wspieranie współpracy pomiędzy JST, jednostkami naukowymi i przedsiębiorcami,
- e) wspieranie i rozwój klastrów i inicjatyw klastrowych oraz wzmocnienie ich pozycji konkurencyjnej na rynku,
- f) organizowanie spotkań informacyjnych i konsultacji dotyczących różnych aspektów realizacji działań i aplikowania o środki w ramach programów wdrażanych przez DWUP,
- g) rozwijanie kompetencji młodych ludzi z Dolnego Śląska niezbędnych do skutecznego funkcjonowania na nowoczesnym rynku pracy,
- h) przeciwdziałanie wykluczeniu młodych ludzi z rynku pracy, wydłużanie perspektywy przydatności zawodowej,
- i) promocja, wspieranie i wdrażanie koncepcji społecznie odpowiedzialnego biznesu oraz wspieranie współpracy między przedsiębiorstwami, ngo (np. wolontariat pracowniczy).

9) Działalność wspomagająca rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej:

- a) prowadzenie działań dotyczących rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności,
- b) inicjowanie, wspieranie i promocja międzysektorowych partnerstw i działań,
- c) wspieranie rozwoju techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechniania nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej.

10) Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych:

- a) realizowanie konkursu „Przedsięwzięcia promujące ideę Odnowy Dolnośląskiej Wsi”,
- b) wdrażanie lokalnych strategii rozwoju w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejskiego Funduszu Rybackiego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (wielofunduszowe podejście do realizacji Lokalnych Strategii Rozwoju).

11) Nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie:

- a) realizowanie regionalnego programu stypendialnego „zDolny Śląsk”,
- b) realizowanie zadań publicznych w dziedzinie edukacji publicznej,

- c) promowanie aktywizacji zawodowej studentów, a w szczególności współpraca z organizacjami studenckimi poprzez prowadzenie warsztatów, diagnozę preferencji i predyspozycji zawodowych, organizację i uczestnictwo w spotkaniach informacyjnych związanych z tym obszarem.

12) Wypoczynek dzieci i młodzieży:

- a) rozwijanie wśród młodych ludzi postaw związanych z twórczym i aktywnym uczestnictwem w społeczeństwie obywatelskim.

13) Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego:

- a) tworzenie warunków do twórczości artystycznej,
- b) upowszechnianie i zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz jego efektywniejsze wykorzystywanie do celów turystycznych,
- c) podejmowanie działań na rzecz wzrostu uczestnictwa w kulturze,
- d) wspieranie przedsięwzięć zmierzających do podniesienia kompetencji potrzebnych do uczestnictwa w kulturze i zarządzania kulturą.

14) Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej:

- A. Doskonalenie systemu szkolenia oraz upowszechnianie i wspieranie powszechnych form aktywności ruchowej:

- a) szkolenie dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo oraz całoroczna sportowa rywalizacja dzieci i młodzieży na poziomie wojewódzkim i ogólnopolskim,
- b) wsparcie organizacji szkolenia sportowego w klubach sportowych wybranych na podstawie osiągnięć w ogólnopolskim systemie współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży,
- c) organizowanie szkoleń sportowych w oparciu o dolnośląskie programy wspierania uzdolnień sportowych wśród dzieci i młodzieży,
- d) upowszechnianie sportu szkolnego, w tym organizacja na Dolnym Śląsku szkoleń i międzyszkolnej rywalizacji sportowej,
- e) upowszechnianie sportu akademickiego poprzez organizację Akademickich Mistrzostw Dolnego Śląska oraz Lig Międzyuczelnianych,
- f) upowszechnianie sportu dla wszystkich na poziomie wojewódzkim, w tym organizacja imprez rekreacyjnych o zasięgu wojewódzkim,
- g) upowszechnianie sportu w środowisku wiejskim na poziomie wojewódzkim, w tym organizacja na Dolnym Śląsku szkoleń i współzawodnictwa dzieci i młodzieży,
- h) upowszechnianie sportu osób niepełnosprawnych na poziomie wojewódzkim, w tym organizacja na Dolnym Śląsku szkoleń i współzawodnictwa dzieci i młodzieży,
- i) popularyzowanie sportów zimowych wśród dzieci i młodzieży na Dolnym Śląsku,
- j) organizowanie wymiany sportowej w ramach porozumień Województwa z partnerskimi krajami europejskimi,
- k) wspieranie programów dotyczących rozwoju sportu powszechnego wśród dzieci i młodzieży;

- B. Promocja sportu:

- a) promowanie kultury fizycznej i sportu w Województwie poprzez realizację opracowań i publikacji oraz spotkań propagujących poszczególne dyscypliny sportu i zdrowotne walory aktywności ruchowej;
- C. Rozwój współpracy oraz wspólnych inicjatyw Samorządu i organizacji pozarządowych:
 - a) organizowanie na Dolnym Śląsku regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych imprez sportowych promujących kulturę fizyczną i osiągnięcia sportowe regionu,
 - b) organizowanie konferencji i szkoleń dotyczących rozwoju kultury fizycznej,
 - c) rozwój i poprawa bazy sportowej na Dolnym Śląsku.

15) Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego:

- a) wspieranie zrównoważonego rozwoju rolnictwa, w tym hodowli zwierząt,
- b) popularyzacja żywności wysokiej jakości, poprzez promocję produktów ekologicznych, tradycyjnych, regionalnych i lokalnych,
- c) edukacja ekologiczna i przyrodnicza,
- d) czynna ochrona przyrody w różnych formach,
- e) wspieranie i upowszechnianie działań na rzecz zwierząt.

16) Turystyka i krajoznawstwo:

- A. Upowszechnianie turystyki i promocja walorów turystycznych regionu:
 - a) wspieranie merytoryczne i finansowe imprez turystycznych o charakterze regionalnym, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży /rajdy, zloty, spływy/ oraz konkursów, festiwali, imprez plenerowych związanych z upowszechnianiem turystyki,
 - b) wspieranie merytoryczne i finansowe organizacji spotkań, konferencji i seminariów z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych dotyczących rozwoju turystyki i promocji turystycznej regionu,
 - c) wspieranie zadań związanych z rozwojem kadr turystycznych,
 - d) wspieranie merytoryczne i finansowe promocji regionu, lokalnych produktów i atrakcji turystycznych w ramach prezentacji targowych organizowanych na krajowych i zagranicznych targach turystycznych,
 - e) wspieranie merytoryczne i finansowe wydawnictw (przewodników, folderów, map itp.) i materiałów na potrzeby promocji turystycznej Województwa,
 - f) wspieranie merytoryczne i finansowe organizacji study-tour po regionie Dolnego Śląska,
 - g) inspirowanie i koordynacja tworzenia produktów turystycznych;
- B. Wzrost konkurencyjności dolnośląskiej oferty turystycznej:
 - a) wyznaczanie nowych i renowacja istniejących szlaków turystycznych i tematycznych w Województwie,
 - b) wspieranie informacji turystycznej na Dolnym Śląsku,
 - c) wspieranie rozwoju e-turystyki na Dolnym Śląsku,
 - d) wspieranie rozbudowy jednolitego dla całego regionu system informacji turystycznej.

17) Porządek i bezpieczeństwo publiczne:

- a) nawiązanie współpracy i kooperacja przy wspólnych przedsięwzięciach mających na celu poszerzenie działań organizacji pozarządowych z instytucjami publicznymi odpowiedzialnymi za porządek i bezpieczeństwo publiczne w kraju.

18) Obronność państwa i działalność Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej:

- a) wypracowanie i pogłębianie form współpracy organizacji pozarządowych działających statutowo w dziedzinie obronności ze strukturami mającymi charakter publiczny w obszarze obronności,
- b) propagowanie świadomości obronnej.

19) Upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji:

- a) aktywizowanie i integrowanie podmiotów uczestniczących w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego w Województwie,
- b) działania wspierające międzysektorową współpracę na poziomie lokalnym i ponadlokalnym,
- c) upowszechnianie partycypacyjnego modelu demokracji, w tym m.in. szerokiego wykorzystywania konsultacji społecznych jako form włączania obywateli w życie wspólnot lokalnych i ponadlokalnych,
- d) działania służące przejrzystości życia publicznego.

20) Ratownictwo i ochrona ludności:

- a) organizowanie otwartych konkursów ofert z zakresu ratownictwa oraz zakup specjalistycznego sprzętu,
- b) organizowanie szkoleń o tematyce bezpieczeństwa publicznego, zarządzania kryzysowego i udziału w sytuacjach nadzwyczajnych,
- c) rozwijanie i pogłębianie współpracy organizacji pozarządowych ze strukturami mającymi charakter publiczny w obszarze bezpieczeństwa publicznego.

21) Pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą:

- a) wyszukiwanie mechanizmów i pogłębianie współpracy organizacji pozarządowych statutowo działających w obszarze ratownictwa i ochrony ludności ze służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo publiczne na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych.

22) Działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami:

- a) pogłębianie współpracy z regionami partnerskimi Dolnego Śląska,
- b) nawiązanie współpracy z regionami, które z Dolnym Śląskiem nie są związane formalnymi porozumieniami i listami intencyjnymi, ale współpraca z którymi może być celowa dla realizacji m.in. wspólnych projektów w przyszłości (np. regiony z Ukrainy, Rosji, Danii, Szwecji itp.),

- c) prowadzenie działań promocyjno-informacyjnych nt. funduszy europejskich w latach 2014–2020,
- d) rozwijanie i pogłębianie współpracy Dolnego Śląska z regionami partnerskimi w zakresie budowy i rozwoju transgranicznego rynku pracy,
- e) promowanie idei samorządności wśród młodzieży.

23) Promocja i organizacja wolontariatu:

- a) prowadzenie działań na rzecz upowszechniania wolontariatu, wymiany doświadczeń i dobrych praktyk,
- b) tworzenie i wspieranie ośrodków wolontariackich,
- c) organizowanie szkoleń dla wolontariuszy i korzystających,
- d) działania na rzecz młodzieży,
- e) wspieranie wolontariatu senioralnego.

24) Promocja Rzeczypospolitej Polskiej za granicą:

- a) działania targowo-wystawiennicze mające na celu promocję Polski i Dolnego Śląska poprzez promocję dolnośląskiej żywności wysokiej jakości, rękodzieła, folkloru ludowego itd., realizowane ze środków budżetu Województwa i Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich,
- b) organizowanie konferencji, misji, spotkań informacyjnych i gospodarczych, realizacja kampanii promocyjnych dotyczących Dolnego Śląska.

25) Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym:

- a) prowadzenie działalności profilaktycznej zmierzającej do ograniczenia spożycia alkoholu i zjawiska przemocy domowej, a także zmniejszenia skutków picia problemowego,
- b) prowadzenie działalności profilaktycznej zmierzającej do ograniczenia wzrostu popytu na narkotyki oraz zjawiska HIV/AIDS,
- c) działania mające na celu zmniejszanie skali przemocy w rodzinie, upowszechnianie wiedzy na temat zjawiska oraz metod i narzędzi niwelowania jego niekorzystnych skutków.

26) Działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-25:

- a) udział podmiotów Programu w pracach zespołów eksperckich, grupach roboczych, Komitetach i Podkomitetach Monitorujących Programy Operacyjne dofinansowanych z UE,
- b) wspieranie rozwoju działalności organizacji pozarządowych, m.in. Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego, inkubatorów organizacji pozarządowych,
- c) wspieranie, promowanie i uczestnictwo w międzysektorowych partnerstwach realizowanych przez podmioty Programu,
- d) współpraca z podmiotami Programu oraz zespołami eksperckimi, doradczymi i opiniodawczymi,

- e) wyrównywanie i niwelowanie dysproporcji w dostępie do wiedzy, informacji i edukacji obywatelskiej oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i aktywności społecznej mieszkańców Dolnego Śląska,
- f) świadczenie fachowego poradnictwa i doradztwa (m.in. punkty informacyjne),
- g) wspieranie działań mających na celu profesjonalizację kadr i wzmocnienie instytucjonalne dolnośląskich organizacji pozarządowych,
- h) realizowanie projektów badawczych, opracowań, raportów mających na celu diagnozę poziomu wiedzy i stopnia aktywności obywatelskiej, potrzeb i możliwości działań pro obywatelskich,
- i) działania na rzecz młodzieży,
- j) wspieranie organizacji pozarządowych pracujących z młodzieżą oraz osób pracujących z młodzieżą w obszarze edukacji pozaformalnej
- k) organizowanie Dolnośląskich Targów dla organizacji pozarządowych.

5. Zadania, które będą realizowane w 2017 roku:

1) Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej:

- a) działania na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny, ukierunkowane na zdobywanie nowych umiejętności społecznych, kształtowanie postaw i systemu wartości młodego człowieka, kształtowanie kompetencji wychowawczych rodziców,
- b) działania wzmacniające potencjał podmiotów pracujących na co dzień z dziećmi i młodzieżą, w celu zwiększenia skuteczności ich działań, upowszechnianie wiedzy o istotnych z punktu widzenia pracy z dziećmi, młodzieżą i rodzinami, problemach społecznych,
- c) działania na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin wymagających szczególnego wsparcia.

2) Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym:

- a) propagowanie rzetelnej wiedzy o istocie i uwarunkowaniach bezrobocia,
- b) zwiększenie dostępu do poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, a w szczególności działania wspomagające osoby niepełnosprawne na rynku pracy poprzez diagnozę preferencji i predyspozycji zawodowych, spotkania informacyjne,
- c) promowanie tzw. dobrych praktyk w zakresie aktywizacji grup zagrożonych marginalizacją.

3) Ochrona i promocja zdrowia:

- a) promocja zdrowia wśród mieszkańców Województwa,
- b) promowanie zdrowego odżywiania się jako formy profilaktyki zdrowotnej,
- c) promowanie i wspieranie działań edukacyjnych i profilaktycznych na rzecz zdrowia psychicznego mieszkańców,
- d) poprawa jakości życia i zdrowia osób w wieku emerytalnym.

4) Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych:

A. Zadanie realizowane ze środków PFRON będących w dyspozycji Województwa:

- a) budowa i rozbudowa obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych prowadzonych przez organizacje pozarządowe,
- b) tworzenie zakładów aktywności zawodowej, których organizatorami są organizacje pozarządowe,
- c) wspieranie działalności obsługowo-rehabilitacyjnej zakładów aktywności zawodowej, których organizatorami są organizacje pozarządowe,
- d) doposażenie w sprzęt rehabilitacyjny zakładów opieki zdrowotnej prowadzonych przez organizacje pozarządowe w ramach programu PFRON,
- e) wspieranie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, zgodnie z art. 36 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;

B. Zadania realizowane ze środków budżetu Województwa:

- a) wspieranie integracji społecznej osób niepełnosprawnych,
- b) aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych,
- c) promowanie aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego,
- d) prowadzenie kampanii społecznych, m.in. z zakresu równości szans, promowania postaw aktywnych oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych,
- e) wydawanie publikacji/wydawnictw kierowanych do osób niepełnosprawnych bądź dotyczących problematyki związanej z niepełnosprawnością,
- f) wspieranie otoczenia osób niepełnosprawnych, np. członków rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy,
- g) wspieranie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- h) zwiększanie dostępności osób niepełnosprawnych do wszystkich sfer życia społecznego,
- i) organizowanie imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych i otoczenia.

5) Promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy:

- a) realizowanie działań na rzecz rozwoju regionalnego i lokalnych rynków pracy,
- b) promowanie przedsiębiorczości i samozatrudnienia,
- c) aktywizowanie grup zmarginalizowanych na rynku pracy,
- d) promowanie elastycznych form zatrudnienia,
- e) wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy,
- f) wspieranie działań mających na celu doskonalenie świadczenia usług rynku pracy przez publiczne służby zatrudnienia,
- g) zwiększenie dostępu do usług sieci Europejskich Służb Zatrudnienia EURES,
- h) zwiększenie dostępu do poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej.

6) Działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn:

- a) wspieranie organizacji promujących zasady równości płci w życiu publicznym,

b) działania na rzecz promocji równości płci w sektorze prywatnym, społecznym i publicznym.

7) Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym:

- a) realizowanie projektów badawczych mających na celu diagnozę kondycji dolnośląskich seniorów,
- b) aktywizowanie środowisk lokalnych na rzecz rozwoju środowiskowych usług dla osób starszych,
- c) zapobieganie wykluczeniu osób w wieku emerytalnym poprzez wzmocnienie roli rodziny i wspólnot lokalnych,
- d) przygotowywanie osób w wieku emerytalnym do przejścia na emeryturę /edukacja do starości/,
- e) propagowanie działań związanych z „dobrym starzeniem się”, pozwalającym na jak najdłuższe zachowanie zdrowia, sprawności i samodzielności,
- f) upowszechnianie działań aktywizujących środowiska senioralne.

8) Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości:

- a) organizowanie oraz udział w przedsięwzięciach promujących przedsiębiorczość, zatrudnienie oraz aktywność zawodową,
- b) wspieranie przedsiębiorczości akademickiej,
- c) wspieranie inicjatyw promujących inwestycje i rozwój gospodarczy Dolnego Śląska,
- d) wspieranie współpracy pomiędzy JST, jednostkami naukowymi i przedsiębiorcami,
- e) wspieranie i rozwój klastrów i inicjatyw klastrowych oraz wzmocnienie ich pozycji konkurencyjnej na rynku,
- f) organizowanie spotkań informacyjnych i konsultacji dotyczących różnych aspektów realizacji działań i aplikowania o środki w ramach programów wdrażanych przez DWUP,
- g) rozwijanie kompetencji młodych ludzi z Dolnego Śląska niezbędnych do skutecznego funkcjonowania na nowoczesnym rynku pracy,
- h) przeciwdziałanie wykluczeniu młodych ludzi z rynku pracy, wydłużanie perspektywy przydatności zawodowej,
- i) promocja, wspieranie i wdrażanie koncepcji społecznie odpowiedzialnego biznesu oraz wspieranie współpracy między przedsiębiorstwami, ngo (np. wolontariat pracowniczy).

9) Działalność wspomagająca rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej:

- a) prowadzenie działań dotyczących rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności,
- b) inicjowanie, wspieranie i promowanie międzysektorowych partnerstw i działań,
- c) wspieranie rozwoju techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechniania nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej.

10) Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych:

- a) realizowanie konkursu „Przedsięwzięcia promujące ideę Odnowy Dolnośląskiej Wsi”,
- b) wdrażanie lokalnych strategii rozwoju w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejskiego Funduszu Rybackiego oraz Europejskiego

Funduszu Społecznego (wielofunduszowe podejście do realizacji Lokalnych Strategii Rozwoju).

11) Nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie:

- a) realizowanie regionalnego programu stypendialnego „zDolny Śląsk”,
- b) realizowanie zadań publicznych w dziedzinie edukacji publicznej,
- c) promowanie aktywizacji zawodowej studentów, a w szczególności współpraca z organizacjami studenckimi poprzez prowadzenie warsztatów, diagnozę preferencji i predyspozycji zawodowych, organizację i uczestnictwo w spotkaniach informacyjnych związanych z tym obszarem.

12) Wypoczynek dzieci i młodzieży:

- a) działania na rzecz młodzieży,
- b) rozwijanie wśród młodych ludzi postaw związanych z twórczym i aktywnym uczestnictwem w społeczeństwie obywatelskim.

13) Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego:

- a) tworzenie warunków do twórczości artystycznej,
- b) upowszechnianie i zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz jego efektywniejsze wykorzystywanie do celów turystycznych,
- c) podejmowanie działań na rzecz wzrostu uczestnictwa w kulturze,
- d) wspieranie przedsięwzięć zmierzających do podniesienia kompetencji potrzebnych do uczestnictwa w kulturze i zarządzania kulturą.

14) Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej:

- A. Doskonalenie systemu szkolenia oraz upowszechnianie i wspieranie powszechnych form aktywności ruchowej:
 - a) szkolenie dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo oraz całoroczna sportowa rywalizacja dzieci i młodzieży na poziomie wojewódzkim i ogólnopolskim,
 - b) wsparcie organizacji szkolenia sportowego w klubach sportowych wybranych na podstawie osiągnięć w ogólnopolskim systemie współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży,
 - c) organizowanie szkoleń sportowych w oparciu o dolnośląskie programy wspierania uzdolnień sportowych wśród dzieci i młodzieży,
 - d) upowszechnianie sportu szkolnego, w tym organizacja na Dolnym Śląsku szkoleń i międzyszkolnej rywalizacji sportowej,
 - e) upowszechnianie sportu akademickiego poprzez organizację Akademickich Mistrzostw Dolnego Śląska oraz Lig Międzyuczelnianych,
 - f) upowszechnianie sportu dla wszystkich na poziomie wojewódzkim, w tym organizacja imprez rekreacyjnych o zasięgu wojewódzkim,
 - g) upowszechnianie sportu w środowisku wiejskim na poziomie wojewódzkim, w tym organizacja na Dolnym Śląsku szkoleń i współzawodnictwa dzieci i młodzieży,
 - h) upowszechnianie sportu osób niepełnosprawnych na poziomie wojewódzkim, w tym organizacja na Dolnym Śląsku szkoleń i współzawodnictwa dzieci i młodzieży,

- i) popularyzowanie sportów zimowych wśród dzieci i młodzieży na Dolnym Śląsku,
 - j) organizowanie wymiany sportowej w ramach porozumień Województwa z partnerskimi krajami europejskimi,
 - k) wspieranie programów dotyczących rozwoju sportu powszechnego wśród dzieci i młodzieży;
- B. Promocja sportu:**
- a) promowanie kultury fizycznej i sportu w Województwie poprzez realizację opracowań i publikacji oraz spotkań propagujących poszczególne dyscypliny sportu i zdrowotne walory aktywności ruchowej;
- C. Rozwój współpracy oraz wspólnych inicjatyw Samorządu i organizacji pozarządowych:**
- a) organizowanie na Dolnym Śląsku regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych imprez sportowych promujących kulturę fizyczną i osiągnięcia sportowe regionu,
 - b) organizowanie konferencji i szkoleń dotyczących rozwoju kultury fizycznej,
 - c) rozwój i poprawa bazy sportowej na Dolnym Śląsku.

15) Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego:

- a) wspieranie zrównoważonego rozwoju rolnictwa, w tym hodowli zwierząt,
- b) popularyzacja żywności wysokiej jakości, poprzez promocję produktów ekologicznych, tradycyjnych, regionalnych i lokalnych,
- c) edukacja ekologiczna i przyrodnicza,
- d) czynna ochrona przyrody w różnych formach,
- e) wspieranie i upowszechnianie działań na rzecz zwierząt.

16) Turystyka i krajoznawstwo:

- A. Upowszechnianie turystyki i promocja walorów turystycznych regionu:**
- a) wspieranie merytoryczne i finansowe imprez turystycznych o charakterze regionalnym, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży /rajdy, zloty, spływy/ oraz konkursów, festiwali, imprez plenerowych związanych z upowszechnianiem turystyki,
 - b) wspieranie merytoryczne i finansowe organizacji spotkań, konferencji i seminariów z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych dotyczących rozwoju turystyki i promocji turystycznej regionu,
 - c) wspieranie zadań związanych z rozwojem kadr turystycznych,
 - d) wspieranie merytoryczne i finansowe promocji regionu, lokalnych produktów i atrakcji turystycznych w ramach prezentacji targowych organizowanych na krajowych i zagranicznych targach turystycznych,
 - e) wspieranie merytoryczne i finansowe wydawnictw (przewodników, folderów, map itp.) i materiałów na potrzeby promocji turystycznej Województwa,
 - f) wspieranie merytoryczne i finansowe organizacji study-tour po regionie Dolnego Śląska,
 - g) inspirowanie i koordynacja tworzenia produktów turystycznych;
- B. Wzrost konkurencyjności dolnośląskiej oferty turystycznej:**
- a) wyznaczanie nowych i renowacja istniejących szlaków turystycznych i tematycznych w Województwie,

- b) wspieranie informacji turystycznej na Dolnym Śląsku,
- c) wspieranie rozwoju e-turystyki na Dolnym Śląsku,
- d) wspieranie rozbudowy jednolitego dla całego regionu systemu informacji turystycznej.

17) Porządek i bezpieczeństwo publiczne:

- a) nawiązanie współpracy i kooperacja przy wspólnych przedsięwzięciach mających na celu poszerzenie działań organizacji pozarządowych z instytucjami publicznymi odpowiedzialnymi za porządek i bezpieczeństwo publiczne w kraju.

18) Obronność państwa i działalność Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej:

- a) wypracowanie i pogłębianie form współpracy organizacji pozarządowych działających statutowo w dziedzinie obronności ze strukturami mającymi charakter publiczny w obszarze obronności,
- b) propagowanie świadomości obronnej.

19) upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji:

- a) aktywizowanie i integrowanie podmiotów uczestniczących w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego w Województwie,
- b) działania wspierające międzysektorową współpracę na poziomie lokalnym i ponadlokalnym,
- c) upowszechnianie partycypacyjnego modelu demokracji, w tym m.in. szerokiego wykorzystywania konsultacji społecznych jako form włączania obywateli w życie wspólnot lokalnych i ponadlokalnych,
- d) działania służące przejrzystości życia publicznego.

20) Ratownictwo i ochrona ludności:

- a) organizowanie otwartych konkursów ofert z zakresu ratownictwa oraz zakup specjalistycznego sprzętu,
- b) organizowanie szkoleń o tematyce bezpieczeństwa publicznego, zarządzania kryzysowego i udziału w sytuacjach nadzwyczajnych,
- c) rozwijanie i pogłębianie współpracy organizacji pozarządowych ze strukturami mającymi charakter publiczny w obszarze bezpieczeństwa publicznego.

21) Pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą:

- a) wyszukiwanie mechanizmów i pogłębianie współpracy organizacji pozarządowych statutowo działających w obszarze ratownictwa i ochrony ludności ze służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo publiczne na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych.

22) Działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami:

- a) pogłębianie współpracy z regionami partnerskimi Dolnego Śląska,

- b) nawiązanie współpracy z regionami, które z Dolnym Śląskiem nie są związane formalnymi porozumieniami i listami intencyjnymi, ale współpraca z którymi może być celowa dla realizacji m.in. wspólnych projektów w przyszłości (np. regiony z Ukrainy, Rosji, Danii, Szwecji itp.),
- c) prowadzenie działań promocyjno-informacyjnych nt. funduszy europejskich w latach 2014–2020,
- d) rozwijanie i pogłębianie współpracy Dolnego Śląska z regionami partnerskimi w zakresie budowy i rozwoju transgranicznego rynku pracy,
- e) promowanie idei samorządności wśród młodzieży.

23) Promocja i organizacja wolontariatu:

- a) prowadzenie działań na rzecz upowszechniania wolontariatu, wymiany doświadczeń i dobrych praktyk,
- b) tworzenie i wspieranie ośrodków wolontariackich,
- c) organizowanie szkoleń dla wolontariuszy i korzystających,
- d) działania na rzecz młodzieży,
- e) wspieranie wolontariatu senioralnego.

24) Promocja Rzeczypospolitej Polskiej za granicą:

- a) działania targowo-wystawiennicze mające na celu promocję Polski i Dolnego Śląska poprzez promocję dolnośląskiej żywności wysokiej jakości, rękodzieła, folkloru ludowego itd., realizowane ze środków budżetu Województwa i Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich,
- b) organizowanie konferencji, misji, spotkań informacyjnych i gospodarczych, realizacja kampanii promocyjnych dotyczących Dolnego Śląska.

25) Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym:

- a) prowadzenie działalności profilaktycznej zmierzającej do ograniczenia spożycia alkoholu i zjawiska przemocy domowej, a także zmniejszenia skutków picia problemowego,
- b) prowadzenie działalności profilaktycznej zmierzającej do ograniczenia wzrostu popytu na narkotyki oraz zjawiska HIV/AIDS,
- c) działania mające na celu zmniejszanie skali przemocy w rodzinie, upowszechnianie wiedzy na temat zjawiska oraz metod i narzędzi niwelowania jego niekorzystnych skutków.

26) Działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-25:

- a) udział podmiotów Programu w pracach zespołów eksperckich, grupach roboczych, Komitetach i Podkomitetach Monitorujących Programy Operacyjne dofinansowanych z UE,
- b) wspieranie rozwoju działalności organizacji pozarządowych, m.in. Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego, inkubatorów organizacji pozarządowych,
- c) wspieranie, promowanie i uczestnictwo w międzysektorowych partnerstwach realizowanych przez podmioty Programu,

- d) współpraca z podmiotami Programu oraz zespołami eksperckimi, doradczymi i opiniodawczymi,
- e) wyrównywanie i niwelowanie dysproporcji w dostępie do wiedzy, informacji i edukacji obywatelskiej oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i aktywności społecznej mieszkańców Dolnego Śląska,
- f) świadczenie fachowego poradnictwa i doradztwa (m.in. punkty informacyjne),
- g) wspieranie działań mających na celu profesjonalizację kadr i wzmocnienie instytucjonalne dolnośląskich organizacji pozarządowych,
- h) realizowanie projektów badawczych, opracowań, raportów mających na celu diagnozę poziomu wiedzy i stopnia aktywności obywatelskiej, potrzeb i możliwości działań pro obywatelskich,
- i) działania na rzecz młodzieży,
- j) wspieranie organizacji pozarządowych pracujących z młodzieżą oraz osób pracujących z młodzieżą w obszarze edukacji pozaformalnej,
- k) organizowanie Dolnośląskich Targów dla organizacji pozarządowych.

Rozdział 7

Okres realizacji Programu

§ 9. 1. Program współpracy Samorządu z podmiotami Programu będzie realizowany od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2017 roku.

2. Program będzie realizowany zgodnie z priorytetowymi zadaniami publicznymi określonymi w rozdziale 6.

Rozdział 8

Sposób realizacji Programu

§ 10. Przy realizacji Programu uczestniczą:

- 1) Sejmik Województwa Dolnośląskiego – uchwała Program oraz określa wysokość środków przeznaczonych na dofinansowanie zadań realizowanych przez podmioty Programu, jako organ stanowiący i kontrolny Województwa;
- 2) Zarząd – realizuje bieżącą współpracę z podmiotami Programu, jako organ wykonawczy Województwa;
- 3) podmioty Programu.

§ 11. Zarząd realizuje Program przy pomocy:

- 1) komórek organizacyjnych Urzędu;
- 2) jednostek organizacyjnych Województwa, które w obszarach swojego działania współpracują z podmiotami Programu, w szczególności Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej, Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy.

§ 12. 1. Komórki organizacyjne Urzędu oraz jednostki organizacyjne Województwa podejmują i prowadzą bieżącą współpracę z podmiotami Programu.

2. Bieżąca współpraca polega w szczególności na:

- 1) przygotowaniu i przeprowadzeniu otwartych konkursów ofert;
- 2) przygotowaniu umów na realizację zadań publicznych zleconych przez Samorząd;
- 3) kontroli realizacji zadań publicznych;
- 4) analizie sprawozdań z realizacji zadań publicznych;
- 5) sporządzaniu informacji na temat współpracy Samorządu z podmiotami Programu, w tym w szczególności sprawozdań z realizacji Programu;
- 6) tworzeniu wspólnych zespołów opiniodawczych i doradczych;
- 7) podejmowaniu i prowadzeniu bieżącej współpracy w obszarze działalności pożytku publicznego z podmiotami Programu w formach określonych w rozdziale 5.

3. Za koordynację współpracy Samorządu z podmiotami Programu odpowiada Wydział Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.

Rozdział 9

Wysokość środków przeznaczonych na realizację Programu

§ 13. 1. Program finansowany będzie z budżetu Województwa, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz dostępnych funduszy krajowych i europejskich.

2. Województwo na realizację Programu w każdym roku budżetowym będzie przeznaczać środki finansowe w wysokości nie mniej niż 5 000 000 zł.

Rozdział 10

Informacje o sposobie tworzenia Programu oraz przebiegu konsultacji

§ 14. Przygotowanie wstępnych założeń do projektu Programu przez Wydział Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.

§ 15. Tworzenie i konsultowanie Programu przebiegać będzie w następujący sposób:

- 1) opublikowanie na stronie internetowej Urzędu informacji o rozpoczęciu prac nad Programem oraz zamieszczenie formularza do zgłaszania przez zainteresowane podmioty propozycji do w/w dokumentu;
- 2) sporządzenie zestawienia zgłoszonych propozycji oraz ich zaopiniowanie przez komórki organizacyjne Urzędu, jednostki organizacyjne Województwa oraz prawnika;
- 3) przygotowanie projektu Programu przez Wydział Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi we współpracy z zespołem;
- 4) podjęcie przez Zarząd uchwały w sprawie przyjęcia i konsultacji projektu Programu;

- 5) przeprowadzenie konsultacji projektu Programu zgodnie z uchwałą nr IX/134/11 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 kwietnia 2011 r. w sprawie sposobu konsultowania projektów prawa miejscowego dotyczących działalności pożytku publicznego i wolontariatu;
- 6) sporządzenie przez Wydział Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi zestawienia opinii zgłoszonych w ramach konsultacji, ich analiza przez komórki organizacyjne Urzędu, jednostki organizacyjne Województwa i prawnika oraz rozpatrzenie przez Zarząd;
- 7) przyjęcie przez Zarząd projektu Programu i skierowanie go pod obrady Sejmiku Województwa Dolnośląskiego wraz z zestawieniem propozycji i opinii zgłoszonych podczas prac nad Programem;
- 8) podjęcie przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego uchwały przyjmującej Program;
- 9) opublikowanie na stronie internetowej Urzędu uchwały przyjmującej Program oraz sprawozdania z przebiegu i wyników konsultacji.

Rozdział 11

Tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych

§ 16. 1. Komisje powoływane są przez Zarząd w celu oceny ofert złożonych w otwartych konkursach ofert.

2. W skład komisji wchodzi:

- 1) osoby reprezentujące Zarząd;
- 2) osoby wskazane przez podmioty Programu wyłonione wg następujących zasad:
 - a) uwzględniając rodzaj zadań ogłoszonych konkursem, Zarząd powołuje do komisji osoby wskazane przez podmioty Programu z bazy kandydatów na członków komisji, która prowadzona jest przez Wydział Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,
 - b) osoby wskazane przez podmioty Programu z bazy kandydatów na członków komisji może rekomendować Wojewódzka Rada Działalności Pożytku Publicznego lub Dyrektor wydziału/jednostki odpowiedzialnej za realizację konkursu.

3. Baza kandydatów na członków komisji tworzona jest co 2 lata. Nabór do niej prowadzony jest w sposób ciągły, w oparciu o kryteria i zasady ustalone przez Zarząd, które podawane są do publicznej wiadomości.

4. W skład komisji nie będą powoływane osoby wskazane przez podmioty Programu, które ubiegają się w danym postępowaniu konkursowym o środki z budżetu Województwa lub PFRON oraz pozostający z oferentami w takich relacjach, które mogłyby wywołać podejrzenie o stronniczość lub interesowność.

5. W pracach komisji mogą uczestniczyć, z głosem doradczym, osoby posiadające specjalistyczną wiedzę w dziedzinie obejmującej zakres zadań publicznych, których konkurs dotyczy. Osoby te mogą zostać zaproszone przez Zarząd lub komisję konkursową.

6. Zarząd powołując komisję wskazuje jej przewodniczącego i wiceprzewodniczącego.

§ 17. Zasady działania komisji konkursowych powoływanych do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert:

- 1) komisja pracuje w składzie osobowym powołanym uchwałą Zarządu;
- 2) posiedzenia komisji konkursowej zwołuje oraz jej pracami kieruje przewodniczący komisji, a w przypadku jego nieobecności – wiceprzewodniczący komisji;
- 3) posiedzenia komisji są ważne, gdy uczestniczy w nich co najmniej połowa jej składu;
- 4) komisja może obradować bez udziału osoby wskazanej przez podmioty Programu z bazy kandydatów na członków komisji jeżeli:
 - a) żaden podmiot Programu nie wskaże osób do składu komisji, lub
 - b) wskazane osoby nie wezmą udziału w pracach komisji, lub
 - c) wszystkie powołane w skład komisji osoby podlegają wykluczeniu na podstawie art. 15 ust. 2d lub art. 15 ust. 2f ustawy;
- 5) za udział w posiedzeniach komisji jej członkom nie przysługuje wynagrodzenie i zwrot kosztów podróży;
- 6) każdy członek komisji przed rozpoczęciem jej działalności zobowiązany jest do złożenia pisemnego oświadczenia o bezstronności. W przypadku nie podpisania oświadczenia decyzję o wykluczeniu członka komisji z jej prac podejmuje przewodniczący, a w przypadku jego nieobecności – wiceprzewodniczący komisji;
- 7) przedmiotem prac komisji jest ocena merytoryczna ofert kompletnych pod względem formalnym. Ocenę kompletności oraz zgodności z wymogami formalnymi dokonuje komórka organizacyjna Urzędu/jednostka organizacyjna Województwa odpowiedzialna za realizację konkursu;
- 8) z prac komisji sporządzany jest protokół, który podpisują wszyscy jej członkowie obecni na posiedzeniu;
- 9) komisja przygotowuje dla Zarządu listę ofert, którym rekomenduje udzielenie dotacji wraz z propozycją podziału środków finansowych;
- 10) ostatecznego wyboru najkorzystniejszych ofert wraz z decyzją o wysokości kwoty przyznanej dotacji dokonuje Zarząd;
- 11) obsługę administracyjno-techniczną komisji sprawuje komórka organizacyjna Urzędu/jednostka organizacyjna Województwa odpowiedzialna za realizację konkursu.

Rozdział 12

Sposób oceny realizacji Programu

§ 18. 1. Ocena realizacji Programu dokonana będzie w oparciu o następujące wskaźniki:

- 1) liczbę ogłoszonych otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych;

- 2) liczbę otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych ogłoszonych na wniosek podmiotów Programu;
 - 3) liczbę ofert złożonych przez podmioty Programu do otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych;
 - 4) liczbę podmiotów Programu, które zwróciły się do Województwa o wsparcie lub powierzenie realizacji zadań publicznych z pominięciem otwartych konkursów ofert;
 - 5) liczbę organizacji podejmujących po raz pierwszy realizację zadań publicznych w oparciu o dotacje;
 - 6) liczbę umów podpisanych z podmiotami Programu, które otrzymały dofinansowanie z budżetu Województwa na realizację zadań publicznych;
 - 7) liczbę umów wieloletnich podpisanych z podmiotami Programu, które otrzymały dofinansowanie z budżetu Województwa na realizację zadań publicznych;
 - 8) wysokość środków finansowych przyznanych podmiotom Programu na realizację zadań publicznych w danym roku budżetowym;
 - 9) liczbę wniosków złożonych przez mieszkańców województwa bezpośrednio lub za pośrednictwem podmiotów Programu o realizację zadań publicznych w ramach inicjatywy lokalnej;
 - 10) liczbę inicjatyw realizowanych przez podmioty Programu objętych patronatem Marszałka Województwa Dolnośląskiego;
 - 11) liczbę wspólnych zespołów o charakterze opiniodawczym i doradczym;
 - 12) liczbę organizacji, które brały udział w pracach zespołów o charakterze opiniodawczym i doradczym;
 - 13) liczbę spotkań z podmiotami Programu dotyczących konsultacji projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych podmiotów;
 - 14) liczbę przedsięwzięć organizowanych przez Urząd, w których uczestniczyli przedstawiciele podmiotów Programu;
 - 15) liczbę warsztatów, szkoleń, konferencji zorganizowanych dla podmiotów Programu, mających na celu ich rozwój i profesjonalizację;
 - 16) liczbę doradztw, konsultacji i porad udzielonych podmiotom Programu w Regionalnym Punkcie Konsultacyjno-Doradczym;
 - 17) liczbę spotkań przedstawicieli Urzędu z podmiotami Programu dotyczących współpracy i realizacji Programu;
- 2) Dodatkowo, nie rzadziej niż co 3 lata, realizacja Programu zostanie poddana ewaluacji, której wyniki zostaną opracowane w postaci raportu i podane do publicznej wiadomości.

PRZEWODNICZĄCY SEIMIKU
WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Jerzy Pokój

